

O AȘEZARE A FACIESULUI NEO-ENEOLITIC STOICANI-ALDENI DESCOPERITĂ LA FRUNTIȘENI, JUDEȚUL VASLUI

DE

MARIN ROTARU, CRISTIAN ONEL,
FLORIN VARVARA, LAURENȚIU URSACHI

Comuna Frunțișeni este amplasată din punct de vedere geografic la 15 km de orașul Bârlad, în partea de sud-est a județului Vaslui.

În urma unor informații provenite de la un cadru didactic¹ de la școala din comuna Frunțișeni, în luna noiembrie 2006 am organizat trei periegeze în punctul „Pârlitura”, situat la 500 m est de sat, la „Fântâna Babei”, unde am constatat existența unei întinse așezări de o parte și de alta a unei mici albie cu izvoare. Deoarece pe partea stângă se află pădurea și urmele arheologice sunt rare, ne-am concentrat cercetarea pe partea dreaptă, unde este o suprafață agricolă privată, expusă eroziunii, și am recoltat un bogat material arheologic aparținând populației neo-eneolitice a faciesului cultural Stoicani-Aldeni.

CERAMICA

Fragmentele recoltate aparțin unor mari varietăți de forme. Prezentăm câteva torți (fig. 2/1, 3, 5) din pastă roșatică, cenușie și galben-cenușie; un fragment de la buza unui vas bitronconic, realizat dintr-o pastă de foarte bună calitate de culoare cenușie, cu decor lustruit, alcătuit din caneluri orizontale (fig. 2/4); un altul de la un vas decorat cu alveole create cu unghia (fig. 2/2) și un fragment de vas de tip pithos antropomorfizat cu un deget (fig. 2/6). Alte fragmente ceramice provin de la vase decorate cu linii incizate (fig. 3/1, 3, 5–6) sau cu puncte (fig. 3/2). Ceramica de la Frunțișeni este asemănătoare cu cea de la Dodești, Suceveni, Igești-Scândureni, Lișcoteanca².

UNELTE ȘI ARME

Așezarea de la Frunțișeni este bogată în unelte de piatră și silex. Uneltele de piatră, întregi și fragmentare, sunt de diferite forme, dimensiuni și roci. Domină rocile de natură sedimentară: gresiile silicioase gălbui și marnele albe de caolin și argilă cenușie cu glauconit, dar și cele de natură eruptivă și metamorfice (granitele, bazaltele, porfirele).

Percutoarele sunt cele mai numeroase, folosite pentru prelucrarea uneltelor și armelor din piatră și silex. Sunt confecționate din roci foarte dure, eruptive, dar și din gresii. De formă sferoidală, acestea se află în diferite etape de uzură, întregi sau fragmentate (fig. 4/9; 5/7–8).

¹ Primele materiale au fost recuperate de învățătorul Ion Baci, căruia îi mulțumim și pe această cale.

² Ion T. Dragomir, *Eneoliticul din sud-estul României, Aspectul cultural Stoicani-Aldeni*, București, 1983, p.100.

RÂȘNIȚE

De pe suprafața așezării s-au adunat foarte multe fragmente de râșnițe din pietre dure sau mai puțin dure. Frecătoarele, foarte numeroase, de mărimi și forme diferite, sunt confecționate din gresii, dar și din roci eruptive (fig. 5/5; 6/8). Din categoria uneltelor, prezentăm o piesă confecționată din menilit, cu dublă funcționalitate: pentru incizarea vaselor și ca spatulă (fig. 4/3).

Topoarele constituie uneltele care se produc prin cioplire și șlefuire, operațiuni care necesită îndemânare și simț artistic. S-au descoperit în așezarea de la Frunțișeni topoare șlefuite și topoare-ciocan cu gaură de înmănușare de mai multe forme.

TOPOARE PLAT-TRAPEZOIDALE

Prezentăm două exemplare confecționate din marne de culoare albă (fig. 4/2; 5/4), cu tăișul tocit, ceafa îngustă, dreptunghiulare în secțiune, bine lustruite. Dimensiunile sunt cuprinse între 7–8 cm. Tot din această categorie de unelte s-a găsit un exemplar ars în foc (fig. 4/4).

Topoarele de formă rectangulară sunt puține. Doar un exemplar (fig. 4/1), confecționat dintr-o gresie de culoare neagră-albăstruie, fin la pipăit, lung de 7,5 cm, s-a găsit. S-au mai descoperit câteva topoare-ciocan în stare fragmentară, confecționate din roci eruptive. Unul are corpul cilindric (fig. 4/10) și altul naviform (fig. 4/8).

În așezare s-a găsit și o daltă (fig. 4/5), lungă de 5,5 cm.

UNELTE ȘI ARME DE SILEX

Pe suprafața așezării s-au găsit mai multe răzuitoare pe lamă sau circulare (fig. 5/6; 6/1–2, 4–6, 13, 15), lame (fig. 4/6; 6/14) și un vârf de săgeată realizat dintr-un răzuitoare (fig. 4/7).

PLASTICA

Din periegezele noastre, dar și din materialul aflat la învătătorul din localitate, am reușit să adunăm câteva piese interesante, din care prezentăm partea superioară a unei figurine (fig. 5/2), de formă plată, cu sănii redați prin două proeminențe conice. Îi lipseau brațele și capul. Sub săni, pe ambele fețe, are un decor incizat, realizat prin două linii orizontale și altele verticale sau oblice, cuprinse între acestea.

Un picioruș (fig. 6/9) este decorat cu incizii circulare, iar altul, fără decor, are vârful conic (fig. 6/11).

Un picior de la o statueta, de mari dimensiuni, are partea inferioară a bustului (fig. 5/3). Piciorul este rupt de la genunchi și este decorat cu incizii. Foarte multe liniuțe realizate cu un obiect tăios (silex), grupate în jurul unei incizii oblice, în pastă moale, pot fi puse în legătură cu practicile magico-religioase neolitice³.

Dar cea mai frumoasă realizare plastică este o statueta descoperită aproape întreagă (fig. 5/1) și care reprezintă o femeie tânără, gravidă. Statueta – simbol al fertilității – este decorată cu incizii numai în partea anterioară. Cele de pe abdomen, în formă de paranteze închise, scot în evidență sarcina. Partea superioară a statuetei este plată, are brațele conice, foarte puțin profilate. Îi lipsește capul și nu are săni. Bazinul are steatopigie bine reliefată, iar burta este țuguată. Partea inferioară a corpului se termină printr-un pivot conic, puțin curbat, cu picioarele sudate, dar delimitate în partea posterioară de o linie incizată vertical. Statueta este asemănătoare cu cea descoperită la Bârlălești-Stanția⁴.

Așezarea neolitică de aspect Stoicani-Aldeni de la Frunțișeni este singura descoperită după 1980 și se adaugă celor 22 publicate în *Repertoriul arheologic al județului Vaslui*⁵.

³ Ion T. Dragomir, *op. cit.*

⁴ Ghenuță Coman, *Statornicie, continuitate. Repertoriul arheologic al județului Vaslui*, București, 1980, fig. 98, p. 308; Ion T. Dragomir, *op. cit.*, p. 101, A13.

⁵ Ghenuță Coman, *op. cit.*, *passim*.

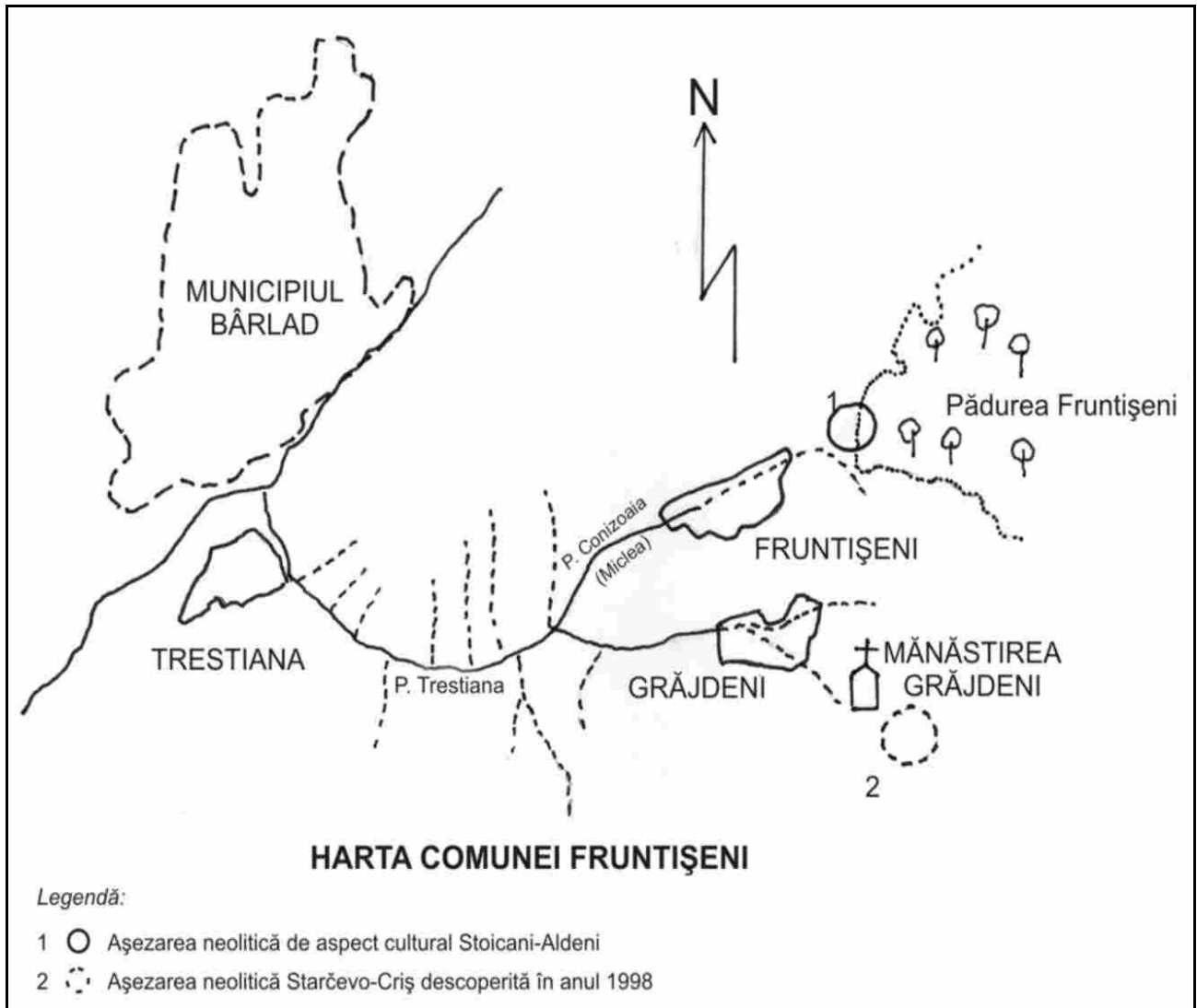

Fig 1. Harta comunei Frunțișeni.

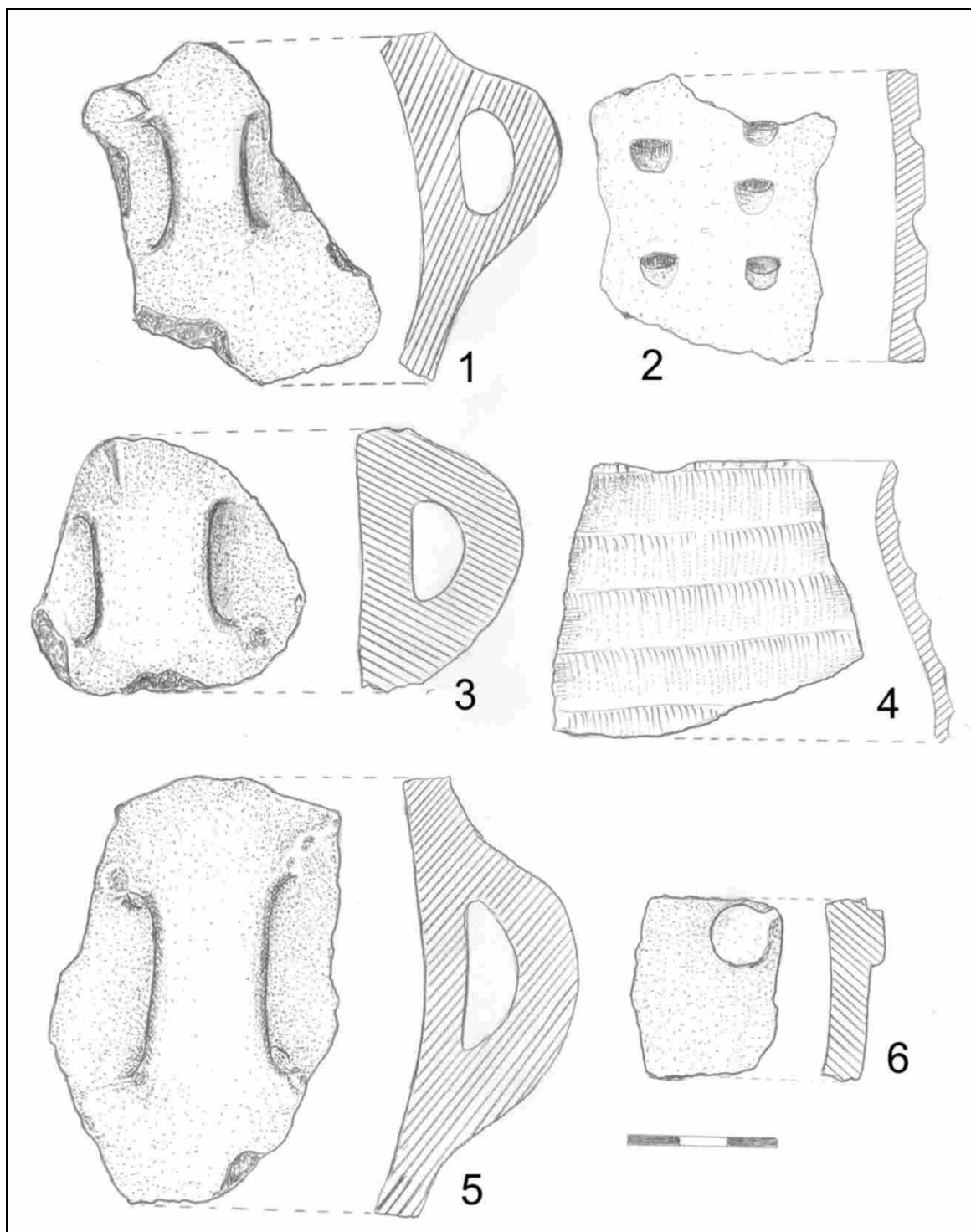

Fig. 2. Fragmente de torți: 1, 3, 5; fragmente de vase cu alveole, 2, cu decor lustruit și caneluri, 4 și de tip pithos antropomorfizat: 6.

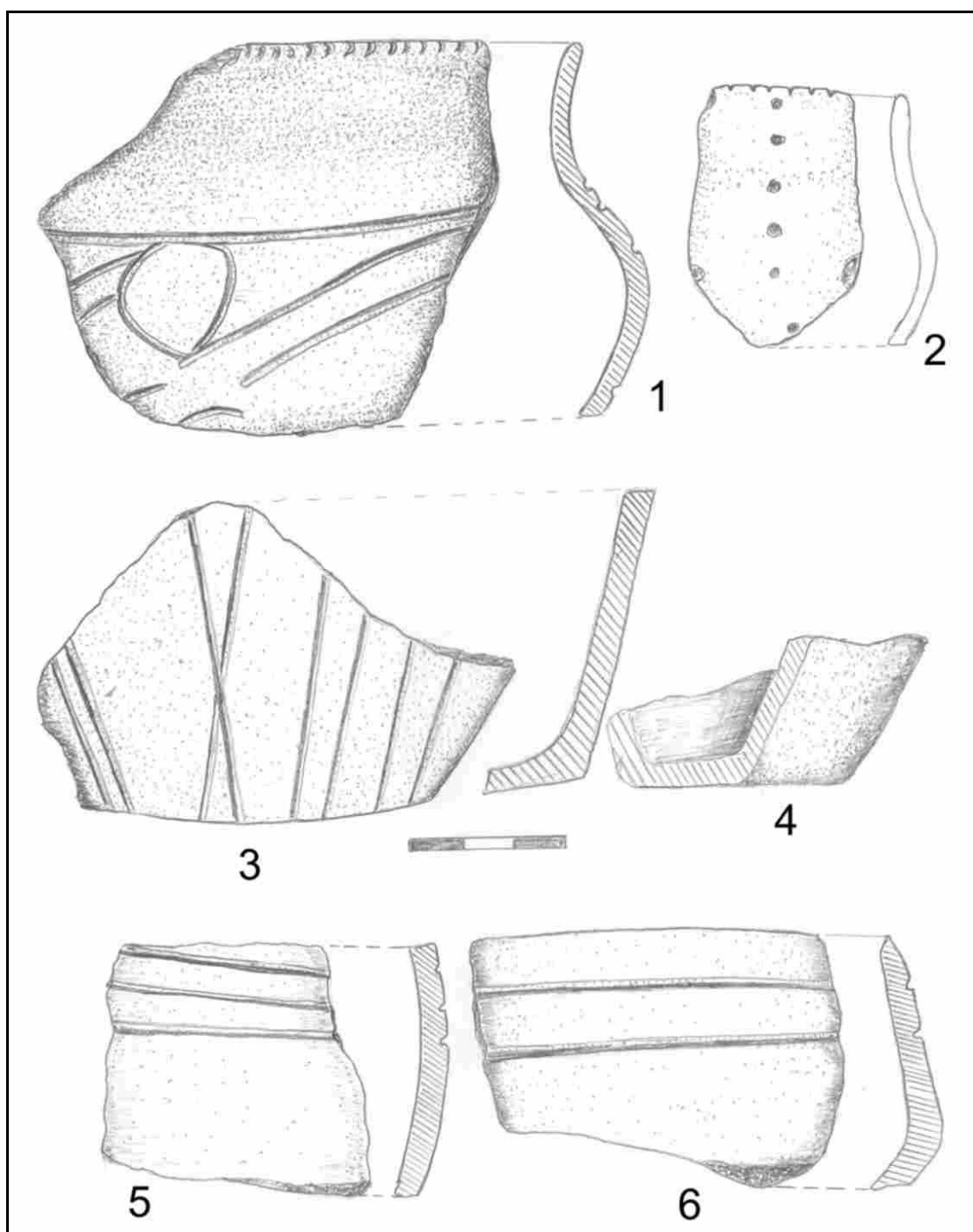

Fig. 3. Ceramică decorată cu linii incizate: 1, 3, 5-6 și cu puncte: 2.

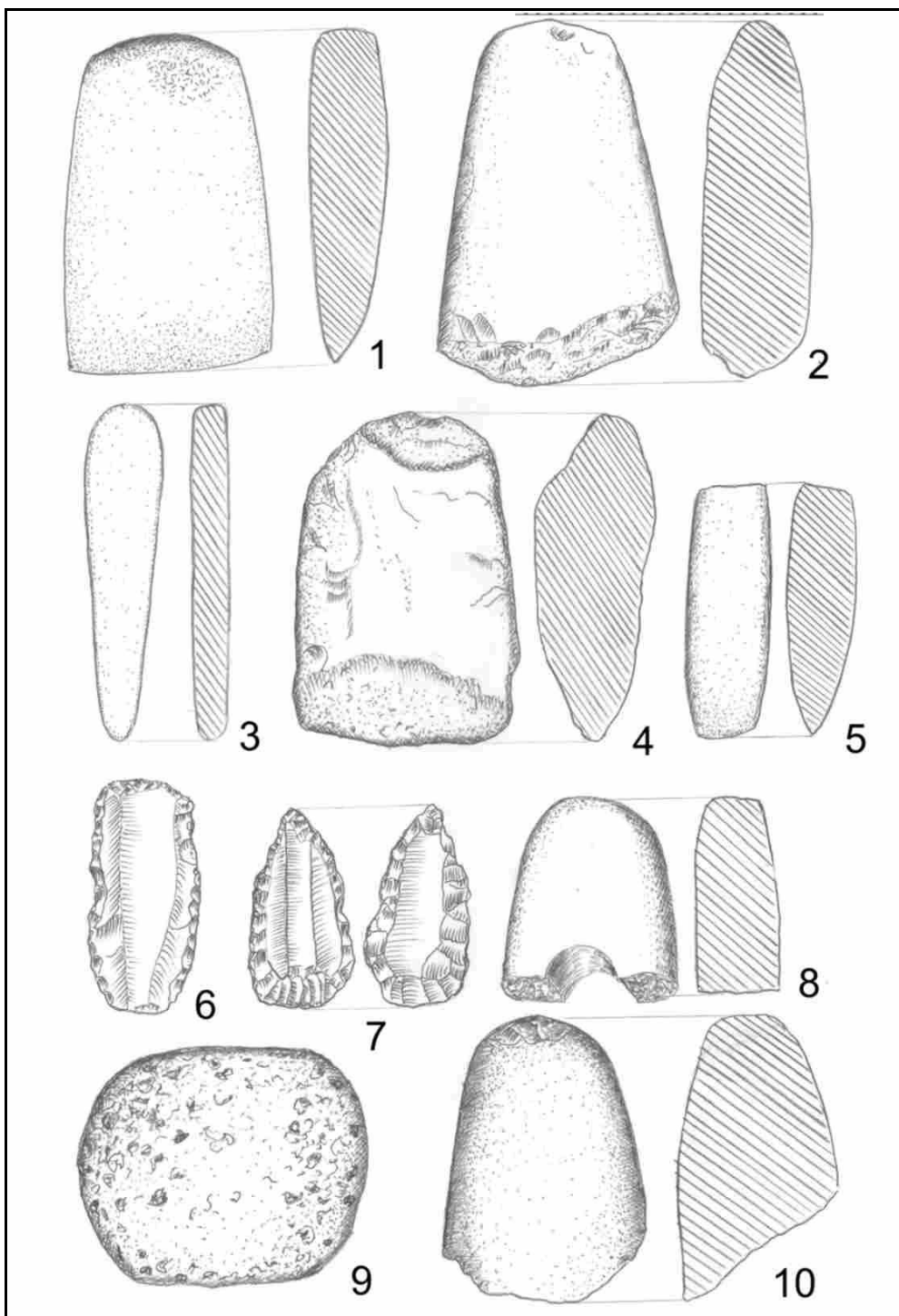

Fig.4. Topoare de tip rectangular: 1, plat-trapezoidal: 2, 4 și ciocan: 8, 9; spatulă: 3, daltă: 5, lamă de silex: 6, vârf de săgeată: 7.

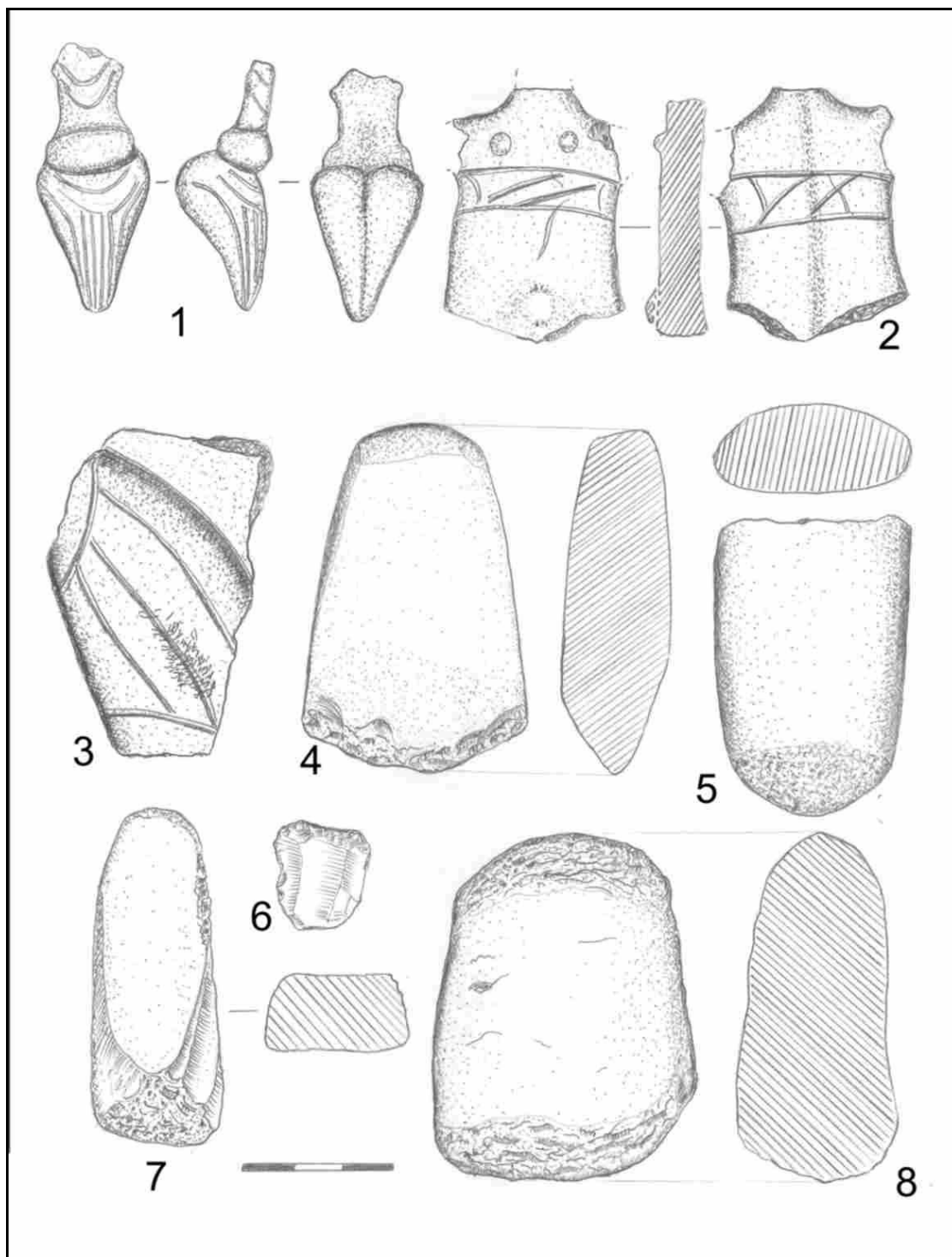

Fig. 5. Plastică antropomorfă: 1-3, topor plat trapezoidal: 4, frecător: 5, răzuitor: 6, percutoare: 7-8.

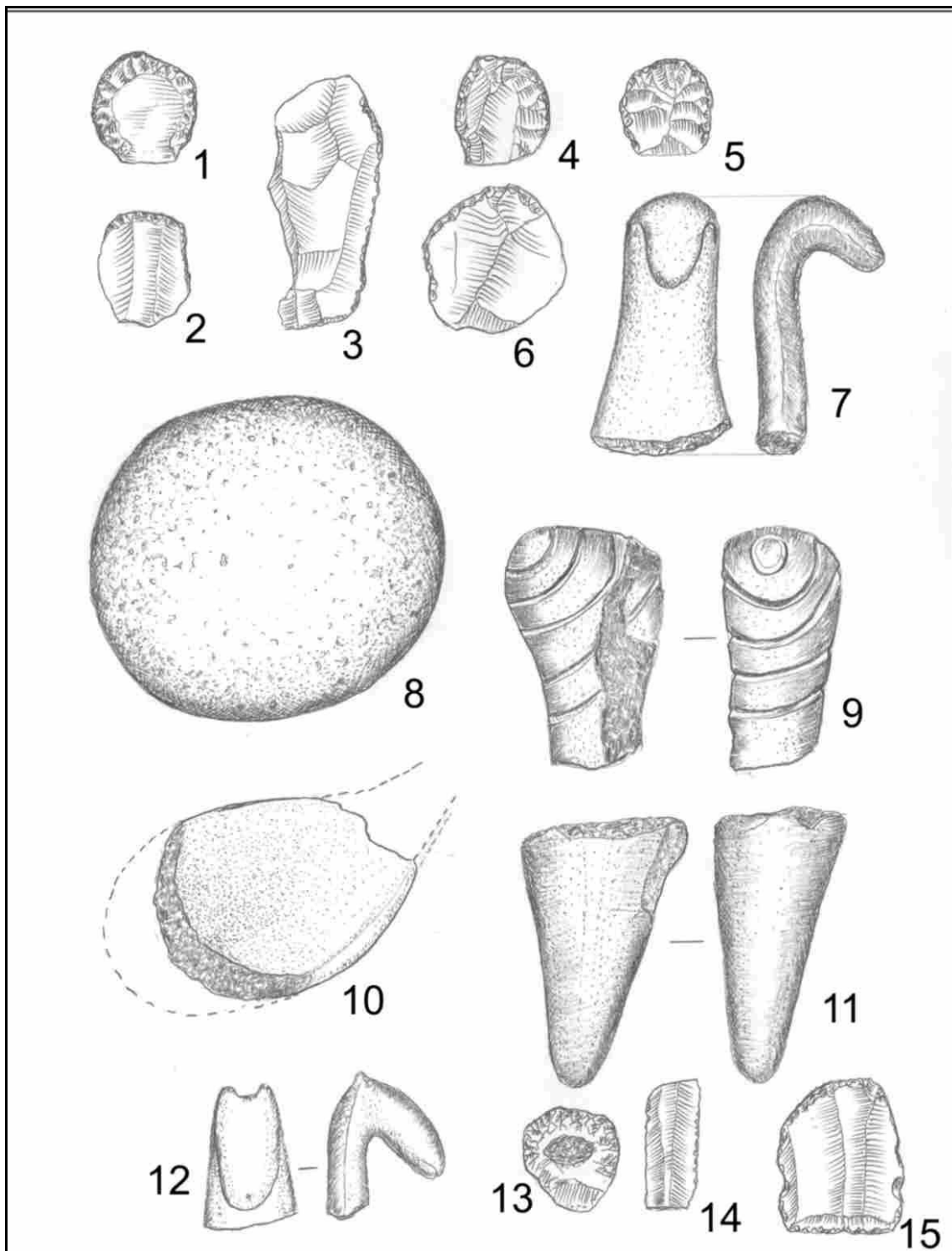

Fig. 6. Răzuitoare din silex: 1-6, 13, 15, lamă de silex: 14, frecător: 8,10, torți: 7, 12, piciorușe de statuete antropomorfe: 9, 11,

ÉTABLISSEMENT DU FACIÈS NÉO-ÉNÉOLITHIQUE STOICANI-ALDENI DÉCOUVERT À FRUNTIȘENI, DÉP. DE VASLUI

RÉSUMÉ

Au mois novembre de l'année 2006, nous avons organisé trois recherches de surface au point appelé „Pârlitura”, situé à la proximité du village Frunțișeni (département de Vaslui). Dans ce point nous avons identifié une grande agglomération, située d'un côté et d'autre d'un petit lit de rivière traversé par plusieurs cours d'eau. Le fait que sur le côté gauche il y avait une forêt et que les traces archéologiques étaient assez rares, nous a déterminé à mener les recherches sur le côté droit, où il y avait une surface agricole privée, exposée à l'érosion, et d'où nous avons ramassé un riche matériel archéologique qui appartenait à la population néo-énéolithique au faciès culturel Stoicani-Aldeni. Le matériel archéologique découvert dans cette agglomération comprend: de nombreux fragments céramiques, outils et armes, moulins (à bras) et statuettes en argile. L'agglomération néolithique d'aspect Stoicani-Aldeni de Frunțișeni se joint aux autres vingt-deux publiées dans le *Le Répertoire archéologique du département de Vaslui*.

LÉGENDE DES FIGURES

Fig. 1. – Carte de la commune Frunțișeni

Fig. 2 – Fragments d'anses: 1, 3, 5; fragments de récipients alvéolés: 2; décor poli et cannelures: 4 et de type pithos anthropomorphe: 6.

Fig. 3 – Céramique décorée par des lignes incisées: 1,3, 5–6 et par deux points: 2.

Fig.4 – Haches de type rectangulaire: 1, de type aplati trapézoïdal: 2, 4 et marteau: 8, 9; spatule: 3, ciseau: 5, lame en silex: 6, pointe de flèche: 7.

Fig. 5 – Plastique anthropomorphe : 1–3, hache de type aplati trapézoïdal: 4, frotteur: 5, racloir: 6, percuteurs: 7–8.

Fig. 6 – Racloirs en silex: 1–6, 13, 15, lame en silex: 14, frotteur: 8, 10, anses: 7, 12, petits pieds de statuettes anthropomorphes: 9, 11.